

כפרה עלינו

בהוצאת הקרן החדשה לישראל | ערב יום הכיפורים ה'תשע"ג 2012

הקרן החדשה לישראל
New Israel Fund
الصندوق الجديد لإسرائيل

אודות חדשות ופרסומים תחומי פעילות מענקים ארגונים נתמכים תוכניות ופרסים צרו קשר

אודות העלון

כותבי עלון זה הם חברי המועצה הציבורית של הקרן החדשה לישראל. בכתבתם הם בונים פסיפס של החטאות והחמצות של החברה והמדינה כיום: הם מתייחסים לגבולות המדינה ואופייה ולצורך בהגנה על זכויות האדם בה. הם דנים בקדמה המדעית ובהישגיות הזקוקות לדמוקרטיה, ועוסקים בשיטה הכלכלית הדורסנית הנוהגת במקומותינו ובאנשים שמהם אנו מעדיפים להתעלם. החוט המחבר בין כותבי העלון הוא התקווה ליצירת חברה הוגנת ומוסרית

עורך: צחי מזומן

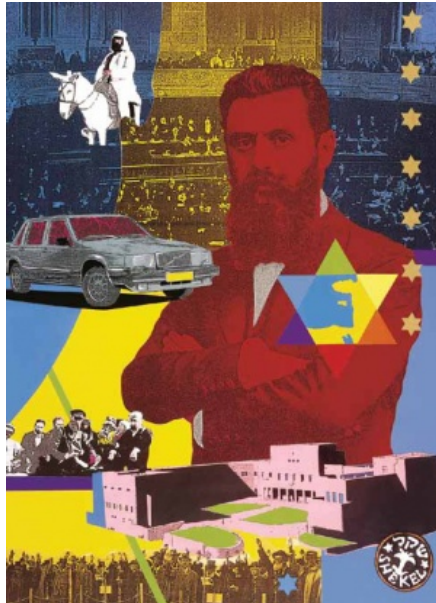
לתגובות: nif@nif.org.il

עמוד הבית < חדשות ופרסומים < עלון יום כיפור

אשמנו ובגדנו: ומה עכשיו? / דוד הראל וברוך עובדיה

12/09/2012

על חזון המדינה כיהודית ודמוקרטית. מתוך "כפרה עלינו": עלון יום כיפור בהוצאת הקרן החדשה לישראל

דוד טרטקובר, הרצל (מתוך ההכרזה על מגילת העצמאות, 1988)

יום הכיפורים הוא הזמן שניתן לנו לחשבון נפש שעשוי להוביל להרשת אמת, עם אפשרות לניקוי שולחן והתחדשות גמורה. את חשבון הנפש האישי עושה כל אחד ואחת מאתנו בתוך עצמו/ה. אך מי יעשה את חשבון נפשה של האומה? אותו יש לעשות בשקיפות, בפומבי, בגלוי ובאומץ על ידנו- אזרחיה, מחמת שהאחריות להתנהלותה היא שלנו, ולא רק של מנהיגיו.

המושג "מדינה יהודית" מופיע במסמך המכונן של ישראל, הוא מגילת העצמאות, חמש פעמים. אכן "דמוקרטיה" אינה מזכרת במגילה, אך הרוח הדמוקרטי מנשבת מתוכה, בדברה על צדק, שלום, שוויון וחירות. מגילת העצמאות איננה רק חזון, אלא היא הלכה שאמורה להתוות את דרכנו. אך האומנם אנו נוהגים לפיה?

עיון במתרחש סביבנו מעלה שאשמנו בכך שבגדנו בערך בסיסי המגדיר אותנו, ושמתנו את בסיס הווייתו. על אף הטוב והמנחם ומרנין הנפש במפעל ששמו מדינת ישראל, נדמה שנפלו במדינה פגמים עמוקים שורשי: היא לא מתנהלת כיהודית בערכיה כמצופה ממנה, ואיננה דמוקרטית במידה ראויה.

למדינה מתוקנת יש גבול מוגדר החוצץ בינה לבין שכנותיה - מקובל על רוב תושביה ובהכרח גם פרי הסכמה בינלאומית. ישראל חסרה גבול במזרחה.

רוב מדינות המערב מעגנות את שיטת ממשלן הדמוקרטי בחוקה, המגבילה את אפשרות הפגיעה החוקית בעקרונות היסוד של הדמוקרטיה. אנו חסרים חוקה, וגורל הדמוקרטיה הישראלית נתון על כן למשבי רחון של הנהגות זמניות וחולפות.

האם מדינתנו דמוקרטית? ובכן, מחד אנו שולטים בבני אדם לרוב (2.6 מיליון פלסטינים בגדה), אנשים, נשים וטף, שאינם יהודים ואינם מקבלים לא אותנו ולא את מדינתנו. הם חיים תחת שלטון צבאי ללא זכויות פוליטיות, חסרי אזרחות ומדינה ריבונית משל עצמם ולא מפריד בינינו לביןם כל גבול. האם דמוקרטיה סובלת הדרה קבוצתית מטעמים לאומיים ואתניים, או שמא זוהי פגימה אנושה בדמוקרטיה?

התשובה עולה כמעצמה. מבט לתוך גבולות "הקו הירוק" מגלה דווקא שעל פניה שיטתנו דמוקרטית. יש לנו מוסד מחוקק וממשלה, בתי משפט ובחירות, מבקר מדינה ונציב תלונות הציבור. אך ממשעתה העמוקה של דמוקרטיה היא שוויון זכויות, כבוד וחירות לכל אדם. בפרקטיקה אנו יודעים היטב שעקרונות אלה רחוקים מלהיות מיושמים בתוכנו. אין טעם להרחיב את הדיבור על המגמות הרות האסון של חקיקה אינטי-דמוקרטית בעליל, שעליה רבים (והח"מ ביניהם) כתבו, צעקו, והתריעו חדשות לבקרים.

למען קיום הדמוקרטיה נשמעים קולות מקרב הימין, שקוראים לסיפוח הגדה המערבית ולהענקת זכויות פוליטיות לכל הפלסטינים המתגוררים בה. אם כך נעשה, נראה שתוך זמן קצר נאבד את הרוב היהודי במדינה (כ-6 מיליון פלסטינים, מהם 2.6 מיליון תושבים בגדה, 1.7 מיליון אזרחי ישראל, ו-1.7 מיליון בעזה, וזאת מול 5.7 מיליון יהודים במדינת ישראל). אך האומנם יענקו זכויות אלה בפועל? מדינת הלאום של העם היהודי תוכל לקרוא עור וגידים, לשמור על עצמאותה ועל ריבונותה רק במקום שיהוו בה היהודים את הרוב.

וראה זה פלא, איך מתחברים להם "בהפוכה" העניין היהודי והעניין הדמוקרטי: אם נמשיך לשלש בשטחים שמעבר לקו הירוק, ואף נספח אותם, נאבד את מדינת הלאום של העם היהודי; ואם נמשיך להחזיק בפלסטינים בגדה כנשלים, נאבד את הדמוקרטיה.

חדשות ופרסומים

עדכונים

הקרן בתקשורת

ארגוני הקרן בתקשורת

הישגים אחרונים

הודעות לעיתונות

העלון האלקטרוני

עלון יום כיפור

לתרומה

רוצים להתעדכן בפעילות הקרן?

הרשמה לניוזלטר

העמוד שלנו בפייסבוק

עדכונים וחדשות בטוויטר

הערוץ שלנו ביוטיוב

התמונות שלנו בפליקר

ככל שיעובה "מפעל ההתנחלויות", כך יואץ סופה של ישראל במתכונת הקמתה. מילוי השטחים בעוד מתנחלים לא יאפשר השבת המצב לקדמותו, וישראל תהפוך מרצון או מאונס, למדינה אחת מהירדן לים; דמוקרטית ולא יהודית, או יהודית באופייה, אך לא דמוקרטית.

אפלטון כבר היה מוכיח ששמות התואר "יהודית" ו"דמוקרטית" לא יכולים לדור במקומותינו בכפיפה אחת, כל עוד אנו שולטים במה ובמי שכבשנו ב-1967. כל עוד מצב זה נשאר בעינו, גם גורל ה"מדינה" אינו ברור כי גבולות הישות ששמה "ישראל" טרם נקבעו ולא הוסכמו זה 45 שנים, למרות החלטות מוסדות האו"ם. ההתנגדות שהיא מעוררת עקב כך עלולה לסכן את עצם קיומה.

חשבון הנפש שלנו בערב יום כיפורים זה ברור: אם חפצים אנו בישראל במתכונתה המקורית, עלינו לעשות מעשה בטרם נאבד את יכולת השינוי. המלצתנו היא שכל אחד מאתנו יתחייב, לאחר שחשב, הגה, התלבט והתייטר, להגיע ביום פקודה לקלפי ולהצביע למפלגה שנראית לזו, כמסוגלת לשמור על ישראל יהודית ודמוקרטית, למי מהמפלגות שישחקו תפקיד בעיצוב ההנהגה הבאה. יש די אזרחים שפויים שבאקט הפשוט של הגעה לקלפי – אחת מזכויות הבסיס של הפרט – יכולים לשנות מן הקצה לקצה את מצב האומה. זהו השינוי המשמעותי ביותר שיום הכיפורים יכול להביא בעקבותיו.

פרופ' דוד הראל הוא חוקר במחלקה למדעי המחשב ומתמטיקה שימושית במכון ויצמן. ד"ר ברוך עובדיה הוא מרצה בדימוס בחוג למדעי ההתנהגות, המסלול האקדמי המכללה למנהל.

תגיות: ברוך עובדיה, דוד הראל, כפרה עלינו, עלון יום כיפור 2012